

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

9 de Cautionibus contra hæreticos.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

¶ 4. Vt si noluerint resipiscere, & poenitentiam agere, pertinaces pimum, si clerici sint, & gradum aliquem in aliquo habeant, a beneficio & gradu & ordine exauctorentur, quod degradationem dicunt, damnati vt hæretici, confiscatis bonis illorum: dehinc secularibus iudicibus, vt digni qui morte plectantur, remittuntur. *c. vergentis. c. excommunicamus. in r. s. damnati vero. c. ad abolendam. eod. c. cum secundum leges. eod. in 6.* Solent enim iudices ecclesiastici in maioribus quibusque criminibus, incorrigibilem clericum priuilegiis exutum castigandum ad iudices seculares remittere. *c. at si clerici. de iud. apud Greg. c. nouimus. de verb. sign.* In magnis autem, vt plerumque, perpetuo carceri mancipare. *d. c. nouimus. s. fin. & c. quamuis. de poen. in 6.* Sicut & interdum hæreticis carcer perpetuus indicitur. *c. excommunicamus. in 2. s. pen. de heret. ap. Greg. c. r. s. fi. eo in 6.* Quomodo autem degradatio ab episcopo fieri debeat, quocirca debeant assistere episcopo episcopi vel clerici, iura aperte doceat. *in c. 1. eod. in 6. alia antiqua formula in c. si quis timidus. cum 2. seq. 15. q. 7.* Et nos de ea alibi docuimus. ¶ Et hæc remissio curiæ seculari, vel carceres perpetui infliguntur pertinacibus, & non pertinacibus, qui tamen alias abiurauerint hæresim, & relapsi sunt, licet poeniteant, & ad fidem redeant. *c. super eod. c. 4. de heret. in 6.* Relapsus porro dicitur, qui absoluitus est, abiurauitque hæresim semel, & postea cum hæreticis factus, vel verbo communicat, etiam si in aliam speciem heresis incidat, vel in eandem. *c. accusatus. cum 3. s. s. eod. in 6.* ¶ Adimitur hæreticis potestas tractandi ecclesiasticos actus. *c. ait. & seq. & c. audiuimus. 24. q. 1.* Sic & in Cod. Theodosiano veritum legibus, ne episcopi os faciant, vel confirmet hæretici, non clericos, *l. 1. 2. de iis. qui super relig. conten. in C. Theo.* Non admittuntur ad accusandum. *c. 1. 4. q. 1. c. pagani. 2. q. 7. c. alieni. eod.*

¶ 5. Poenæ civilis hæreticorum sunt plures etiam. In primis, omnibus priuilegiis, quæ contemplatione catholicæ religionis indulta sunt, exauentur. *l. 1. c. de heret. 2.* Mulier hæretica, prerogatiua vt præferatur creditoribus mariti in dote priuatur. *auth. item priuilegium. eod. C. s. quia enim de priuile. dor. heret. mulier. & c. in. 9. Auth. col. 8. conf. 4. § 3.* Iustinianus, *¶ s. porro iubemus. cum seq. s. s. conf. 1. 3. 1.* inhihet hæreticis, ne res ecclesiasticas emanat, conducant, vel in emphyteusin accipiant: quod & Anastasius firmat. *l. c. si qui orthodoxe. 9. c. de heretico. § 4. Valent. ¶ Theodof. & Atcad. AAA. l. quid de Donatistis. 30. de iis qui sup. rel. cont. lib. 16. C. Theod. Donatistas, Manichæos, Phrygas, seu Priscillanistas a successione proximorum remouent, & ab omni liberalitate & successione quolibet titulo. Dehinc s. admittuntur ad emendandam, vendendam, contrahendamque cum conuictis facultatem. Quod & ad alios hæreticos productum est postea. *l. hereticorum. 56. eo. 6.* Et interdum Cæsares sæpe decreuerunt intestabiles ædiue & passiuæ esse hæreticos. *l. 8. 56. eod.* Et quamuis in Euanomianis aliquando lex abrogata fuerit, *l. 1. 3. 17. 26. eod.* nihilominus postea restituta prohibito. *l. 15. 39. 40. eo.* ¶ Et Iustinianus quoque statuit, *l. cognouimus. 10. & l. diuinam. 12. de heret. C. auth. Gazaros. eo.* hæreticos filios excludi a successione patrum: neque etiam ex militis vel alterius testamento capere posse. ¶ 7. Et statutum vrbe pellendos hæreticos, ne alios inficiant erroribus, *l. 9. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 35. 48. 54. 55. 56. eo. tit. de iis qui sup. relig. conten. in C. Theod.* imo ob solam suspitionem hæreticos, nisi se ab ea purgauerint, infames & banniti censentur noua constitutione. *§. Gazaros. de stat. & consue. col. 10. in v. s. feud. in auth. Gazaros. C. de heret. facit l. fin. de apostat.**

¶ 8. Statutum, ne militent hæretici. *l. 19. 32. 38. de iis qui sup. relig. cont. in C. Theod.* ¶ 9. Immunitates quæ omnes eis adimuntur. *l. curiales. 7. de heret. § 10.* Et Iustinianus, *l. quoniam multi. 11. eod.* statuit, testimonia hæreticorum in iudiciis contra catholicos non admitti: et si in voluntariis & contractibus, & aduersum alios hæreticos recipiat. *11. In Nouellis Iustinianis, conf. 37. Αἰσθησιμαὶ βαπτιστῶν, ἡτεροδοξῶν, ἡτεροδοξῶν, ἡτεροδοξῶν, ἡτεροδοξῶν, ἡτεροδοξῶν. id est, hæreticus ne baptizato, ad rempubl. ne accedat, catechumenum ne circumcidat.* ¶ Postremo Iustinianus vltimum supplicium imponitur a CC. *l. Arriani. 5. heret. C.* Quod nos mortem interpretamur. *l. vltimum supplicium. de poen. in P.* In mortem, & post datur & inquisitio & condemnatio. *l. Manichæos. C. de heret.* vt etiam damnetur memoria mortuorum. ¶ Rebatizantes, Iustinianus etiam supplicio condemnantur. *l. 2. ne sacr. baptiz. reit. Quod si quis fidem omnino reliquerit, factus Apostata, ex Christiano Iudæus, vel paganus, bona eius fisco quærentur, l. de apost. C. l. si. eo. tit. lib. 16. C. Theod. tit. 5. cum accusatio fuerit approbata. Fiantque ex eodie, quo fidem reliquerunt, intestabiles, & incapaces testandi, vel donandi, criminis illo publico irretiti, *l. apostatatum, C. de apostat. l. 1.**

eod. tit. in C. Theod. exuti omnibus priuilegiis quæ solent Christianis irrogari. *l. hi qui sanctum. 14. eo. C.* Et si quis coegerit liberum apostatari, vel peruaserit, capite plectitur. *l. pen. de apostat. C.*

¶ Tamque quæ graue hoc scelus est, vt delictæ atque violatæ religionis accusatio possit infitri post mortem vsque, in quinque annis. *l. 2. C. de apostat.* Neque ita a fide decedentibus datur poenitentia locus secundum leges ciuiles: lapsis enim & errantibus iubentur, non autem perditis. *l. 3. eod.* Quamuis aliquando legibus metu tormentorum Christianos, qui eiurant fidem, & immolassent vt idolis, poenitentia acta ab ecclesia receptos, et si Nouatiani reclamarent.

¶ Bona hæreticorum iuste a Catholicis possideri & vindicari posse probat etiam D. Augustinus. *c. si de rebus. 23. q. 6. D. August. epist. 48.* Quæ intelligenda sunt, non vt auctoritate propria, sed per magistratum licentiam vsurpentur.

¶ Poenæ mortis in hæreticos colligi potest ex sacris Bibliis, *1. 11 ex Deuteronomio. c. 18.* Vbi falsus Propheta locutus in nomine Dei, quæ Deus non præcepit, interficiendus est. Et rursum, is quoque qui dixerit populo: *Eamus & sequamur Deos alienos. & c. Deuter. c. 17.* Vindicabit D. mendacium ecclesiæ factum, morte, in Anania & Saphira. *Act. 5.* D. Paulus Elimam Magum, qui crediturus reuocabat, cæcitate puniuit. *Act. 13.* Et Dominus nosse letus Christus palmitem non ferentem fructum vult abscondi, colligi, & in ignem mitti, vt ardeat. *D. Ioan. c. 13.* ¶ Sed quæ & vitiones diuina in hæreticos, dissimulantibus principibus vel ferentibus, Dei iudicium manifestant. Refert Humfredus Luid. Dembrighiensis Cambro Britannus, in fragmento commentarii Britannicæ descriptionis, pag. 57. impressio. Colonia, 1572. per Birkmannum, in 8. in Poutuiffa, secundo Cambriæ regno, quo tempore S. Germanus Alesidorensis contra Pelagianam hæresim prædicaret, regem, vt in eo regno notum est, quod virum optimum suscipere recusauerat, occulto & terribili Dei iudicio, cum regia & tota familia in terræ viscera absorptum, quo in loco, non procul ab Oslualdia est stagnum incognitæ profunditatis, Liuidis, id est, vorago palatii in hunc diem dicitur. Meminit Neph. Callist. 14. *h. s. eccles. c. 36.* Anastasium, qui *δέρων* dicebat non dicendam, beatissimam virginem Mariam, in exilium missum circa Thebarum oram, terra aperta cœclum. Nestorius autem eius hæreticos fauoris linguam verbibus corrosam, & ita cum ingenti dolore expirasse, dicebant se ad maiores vocari poenas. Arrius in secessu viscera extrudit, Supperunt & his exempla si milia propemodum infinita. ¶ Poenæ quæ his maiores aliquando coniunguntur, quia horum criminibus alia crimina sæpe accedunt, vt calumniæ quibus hæretici insimulant quos sibi existimant obfiteri & aduersari. Accedunt homicidia, rebelliones in principes, proditioes, blasphemix: quæ omnia, vt crimen hæreticos componunt, sic & poenas variant. Paul. Iurific. 5. Recepturam sententiarum, *Qui nonis, inquit, videtur sapere, & vsu vel ratione incognitas religiones inducunt, ex quibus animi hominum moueantur, honestiores deportentur, humiliores capere afficiantur.*

De Cautionibus contra hæreticos. Cap. 9.

- 1 Hæreticorum consortia vrbe alegendanda, & conuenticula interdicienda, & si fiant domus proscriptibenda.
- 2 Hæreticos non castigantium principum ditiones in prædam primo occupanti conceduntur.
- 3 Libri hæreticorum & improbatæ religionis comburendi.
- 4 Disputari non debet de fide catholica publice.
- 5 Mysteria sacra non omnibus reuelata Christianis. § 6. & 7.
- 6 Anthropophagi habitus Christiani.
- 7 Cabalans non logebant Hebrai, nisi quadragenarij.
- 8 Mysteria Cereris non euulgata.
- 9 Eleusina mysteria quæ eod.
- 10 Vestalium arcana.
- 11 Palladium non ab omnibus videbatur impune.
- 12 Religionis causam noluit Otiluius publice audire.

Primum, vt diximus, vrbe pellendi, & conuenticula illorum inhienda, prout leges statuunt, quæ si facta comprehendunt, loca fisco adiudicanda seu proscriptibenda, si domini permiserint tibi ea fieri, vel, si inficiis dominis conductores conuenticulis loca præbuerint, multis castigandi. *l. conuenticulam, 16. de epist. & cler. c. 3. C. de her. & l. 6. ii. 27. 43. 48. de iis qui sup. relig. cont. in C. Theod. l. 2. de sum. trin. C. ¶ Itē Iustinianus principibus, temporalibus, ne multos hæreticos sinat viuere: & monti per ecclesiā intra annum ditionis fisco decet &*

lib. de myste. Theolog. c. 1. Hac autem came, ne quis profanus audiat. Intelligit autem profanos eos, qui occupantur circa entia tantum, nec mentis aciem excelsius vitra terrena erigunt. Quo factum etiam est, ut dum Deus voluit quædam secretiora & sanctiora reuelare Moyse, & manifesta facere, eum longe a populo iusserit secedere. Exod. 6. 19. Constantinus Magnus per literas Dionysium Alexandriæ episcopum, & Arrium ad concordiam eum adhortatus, & obiurgans vitio eis verit, quod quæ latere poterat, quæ si non in medium attulerint, & nimia ad contendendum inclinatione, ea perperam vulgarent, quæ neque mouere debuissent: grauius ferens, quod quæstiones ecclesiæ euulgarentur, in qua vna fides, & vnus debeat esse consensus, ut scribit Nicephorus Cal. lib. 8. cap. 12. 13. 14. Et non esse effrenda in vulgaris veritatis dogmata, Plato quoque tradit, in Gorgia. Causa, inquit, ne hæc rudibus committas: hi enim derident, quod sapientes admirantur. Quod repetens Eusebius, lib. 4. de preparat. Euangel. transfert in prophetam hypothesein, non esse ex diuina scriptura mysticas res ad multos effrendas. Accedit Apuleius, lib. 11. de asino aureo, qui dum de forma initiandi sacris lidis loquitur. Ecce, inquit, tibi retuli, que quamuis audita tamen ignores necesse est. Ego quod solum potest sine piaculo ad profanorum intelligentias enuntiaris referam. Sed & alia plura, quæ huc pertinent, iam tractata a nobis habes, dum ageremus de fide Catholica, quæ conuicuo.

De aliis criminibus Maiestatis diuinæ,

CAP. 10.

- 1 In templis cacasse vel meisse, capitale.
- 2 Irreligiositate & impietatis actio qua.
- 3 Accusans impietatis & non probans, morte multabatur. eod.
- 1 Pro crimine læsæ diuinæ maiestatis fuit P. Sistrato, in templo Apollinis ventrem exnerasse: atque id facinus capite sanxit, teste Suida in verbo, ἐν τῷ βίβλιον ἑπιτορῶν ἱεροπολιτικῶν, id est, in ade Apollinis cacasse præfuisse. Et hæc prohibitum fuisse in templis, quibus duo angues pingebantur ad terrendos meientes, subindicat Persius, Satyr. 1.
Hoc inuat, hic, inquis. vto quisquam faxit oletam:
Pinge duos angues: pueri sacer est locus, extra
Mense.
- 2 Intendeatur olim actio apud ethnicos irreligiosis circa festa, idem & impietatis. Veruntamen impietatis reum agens nec conuincens, morte multabatur, teste Iul. Polluce lib. 8. Onomast.

De Schismaticis. Cap. 11.

- 1 Schismatici crimen diuinæ maiestatis.
- 2 Schismatici hæretici sunt.
- 3 Schisma quid & quosplex.
- 4 Vniuersi in ecclesia Catholica.
- 1 Crimen felle diuinæ maiestatis schisma, in quo qui id sequitur aduersus sacrificium Dei, rebellis, perfidas, sacrilegusque, & nobisque ferus, filius impius dicitur a D. Cypriano. tracta de simplice. prelato. § Accedunt hæretici schismatici, nec schisma aliud, quam hæresis est: separatio inobedientia primi pastoris ecclesiastici. c. 1. 2. 4. 9. 1. c. non vos, 2. 4. 9. 5. Differuntque, quia schisma discedit ab ecclesia, hæresis in ea nititur dogmata sua defendere. c. inter hæresim, 2. 4. 9. 3. Schisma multiplex est, primum in fide, vel propter diuersam fidei possessionem, vel ob diuersam in actibus ecclesiasticis sententiam cum discessione ab episcopali obedientia. Sic Augustino, lib. 2. contra Cresconium, schisma est, recens congregationis ex aliqua sententiarum diuersitate discessio. Hæresis autem videtur schisma inueteratum. Interdum schismaticos facit non fides diuersa, sed communionis diruta societas. D. August. de quæst. in Matth. c. 2. Consensus idem schismaticorum & hæreticorum, sacerdoti Dei non obtemperare. D. Cypri. lib. Episto. epist. 3. & lib. 4. epist. 9. Alios sibi enim episcopos designant, & alia altaria erigunt: quemadmodum fecerunt Donatistæ, teste Oprato Mileitano: Nouatiani, teste Cypriano. Sicq; Opratus Milei. lib. 1. c. 1. Parmæna. describit Catholicam fidem facti verus & simplex intelligitur: intelligere singulare ac verissimum sacramentum, & unitas animorum. Schisma vero spatio coagulato pacis, distans sensibus generatur, liuore nutritur ameliorum, & litibus roboratur: in deserta matre catholica, impij filij dum foras excurrunt, & se separant, a radice matris ecclesiæ inuidia falsibus amputant, errando rebelles accedunt. Hæreticos vero veritatis excusos, sicut & verissimi symboli desertores, &c.

§ Schismatici præquales, imo peiores paganis habentur. ca. de nig. 7. q. 1. c. non adferamus, 2. 4. 9. 1. Et proinde grauior in eos pena. Siquidem leges iam de hæreticorum vindicta loquentes adducit, per petuo quoque de schismaticis loquuntur, & ius Pontificium hos ab omni ordine & dignitate suspendunt, & eos qui iis consentiunt, irritasque horum reddunt collationes, ca. 1. § 2. de schismat. apud Gregor. & electiones. ca. licet, de electio. Et illis excommunicatis, filijs illorum de negant auxilium. c. 1. de schisma. in 6. Atque si non reuocentur, a seculari potestate comprimi iubentur. can. de liguribus. 2. 4. 9. 5. can. non vos, 2. 3. 9. 5. Notissima est vltio ob id felus Dathan & Abyronis, dum ab inferis, ruptis terræ compagibus, viui cum sceleris conscis absorpti sunt. Numer. 16. Docet Opratus Mileuitanus, lib. 1. schisma magis Deo displicuisse, & leuiores vindictam partiticio. § Nituntur enim isti soluere vnitatem ecclesiæ, in qua vnum ouile, & vnus pastor, D. Ioan. c. 10. & idipsum omnes dicere monerunt, 1. ad Corinth. 1. & seruate veritatem. ad Ephes. 4. Vna fuit arca Noe, extra quam nullus saluus in diluuiio: & in qua typus ecclesiæ vnus, 2. Pet. 3. Accedit & dignos esse animaduersi hæc seuerissima, quia contentiones & seditiones concitant, quæ morte dignæ sunt, ut paulo post Deo fauente probabitur.

De blasphemis. Cap. 12.

- 1 Blasphemare, & iurare diuersa esse.
- 2 Blasphemia crimen atrocissimum.
- 3 Blasphemia quid, & in quo consistit.
- 4 Atrocitas & species etiam, & vindicta diuina, pena, Et num. 4. §. 6.
- 6 Iurans per capillos aut caput Dei, aut alio modo quomodo puniatur.
- 7 Blasphemorum quedam diuina animaduersiones. Et 10.
- 8 Blasphemia per Ironiam dicta benedictio.
- 9 Blasphemia a Iudæis valde exosa, & a Deo punita.
- 11 Blasphemantem obuium cuique permittit verberare D. Chrysostomus.
- 12 In blasphemorum castigationes, constitutiones Caroli V. Maximilian, & regum Gallorum.
- 13 Blasphemi quatenus iræ, & dementia, & ebrietate excusentur a pena.
- 14 Deiorare seu iurare temere prohibitum.
- Deioratio genus illi virorum, & mulierum qua.

Aliud blasphemare, aliud iurare. Ideo hic non agitur de iurando, sed tantum de blasphemia, qua D. Chrysostomus ait nihil peius esse, tom. 1. in Psalm. 95. § Miestatem blasphemare, crimen magnum a Deo Iuda habetur. Iude epist. Et Athanasius, in illud Euangel. Quicumque dixerit blasphemiam, Matth. 12. inter peccata & blasphemiam hoc interteret ait: quod qui peccat, legem transgreditur, qui blasphemat, contra ipsam Deitatem impie agit.

§ Blasphemia f. maledictio est, & execratio, & sacrilega detractionis, & probrosa, & calumniosa, quæ diuersa est, & diuersam penam habet, pro modo eius cui inferitur. Ut erga Deum maior, in eo consistens, cum probro deo tribuitur, quod non contentis, vel detrahitur quod ei conuenit. Sic in sanctorum & religionis causa quoque perpendendum. Sicut enim in principem, quam in eius magistratum maius crimine maiestatis: sic in Deum ipsam maior blasphemia, quam in sanctos. § Tanta autem huius criminis existimatur esse atrocitas, ut Iustinianus dixerit, § praterita, ut non luxur cont. nar. in auth. colla. 6. inultum Deum hoc non relinquere, & per hoc pestero, famem, & terræ motus, aliasque plagas a Deo hominibus immiti. Et commentator Pragmaticæ sanctionis gl. in § quib. ad planum, in verb. excoluntur in præ Pragm. sanctio. refert Robertum regem Galliarum, filium Capeti orantem pro pace regni, responsum a cruce fixi imagine accepisse, non futuram eam, donec notoria crimina & blasphemias exiit passet. Sic qui errant, & in errorem mittunt, distulcunt blasphemare, c. Apostolica, 2. 4. 9. 3. c. qui peccat, 2. 3. 9. 4. Decem species blasphemias colligit Lucas de Penca, in Lomnes iudices. 5. de delato. lib. 10. C. quas tamen ad tres contrahit Angelus Clauulius, in summ. in verb. blasphemia, num. 3. ex D. Ambrosio & Thoma: tempore tribuere Deo quod ei non conuenit, detrahere quæ eius sunt, tribuere creaturæ quæ conueniunt creatori.

§ Pena in blasphemis canonica olim, in laicos excommunicatio, in clericis depositio. c. si quis, 22. q. 1. Huius alia constituta, c. 2. de maled. ap. Gr. go. ut laici septem dieb. dominicis præforibus